

SUOMEN METSÄTIETEELLINEN SEURA — FINSKA FORSTSAMFUNDET

SILVA FENNICA

92

ARBEITEN DER
FORSTWISSENSCHAFTLICHEN
GESELLSCHAFT
IN FINNLAND

PUBLICATIONS OF THE
SOCIETY OF FORESTRY
IN FINLAND

PUBLICATIONS DE LA
SOCIÉTÉ FORESTIÈRE
DE FINLANDE

HELSINKI 1957

Suomen Metsätieteellisen Seuran julkaisusarjat:

ACTA FORESTALIA FENNICA. Sisältää etupäässä Suomen metsätaloutta ja sen perusteita käsitteleviä tieteellisiä tutkimuksia. Ilmestyy epäsäännöllisin väliajoin niteinä, joista kukin yleensä esittää useampia tutkimuksia.

SILVA FENNICA. Sisältää etupäässä Suomen metsätaloutta käsitteleviä kirjoitelmia ja pienhköjä tutkimuksia. Ilmestyy epäsäännöllisin väliajoin.

Finska Forstsamfundets publikationsserier:

ACTA FORESTALIA FENNICA. Innehåller vetenskapliga undersökningar rörande huvudsakligen skogshushållningen i Finland och dess grunder. Banden, vilka icke utkomma periodiskt, omfatta i allmänhet flere avhandlingar.

SILVA FENNICA. Omfattar uppsatser och mindre undersökningar rörande huvudsakligen skogshushållningen i Finland. Ut kommer icke periodiskt.

SILVA FENNICA

N:o 92 (1957)

METSÄNHOITAJIEN
JATKOKURSSIT

1956

VIII

SUMMARY:

*THE LECTURE-COURSE FOR STATE
FOREST OFFICERS 1956*

HELSINKI 1957

S I S Ä L L Y S

	Sivu
Alkulause	5
Marjanen, T. Tilojen ja lisämäiden perustaminen valtion maille	7
Lifländer, A. Keskitetty hakkuutoiminta Perä-Pohjolassa ja asutuskysymys	10
Väisänen, P. O. Maatilojen perustaminen ja niiden elinkelpoisuus erityisesti Pohjois-Suomessa maatalouden harjoittamisen kannalta	17
Lilja, Viljo Asutustilojen metsätaloudesta	23
Hyttinen, Olavi Asutustilojen arvuukysymyksestä	26
Piepponen, P. Arvo- ja rakennuspuiden merkitseminen asutustilojen metsissä	30
Kotiaho, A. Viljelykelpoisuustutkimukset, niiden suoritus ja tulosten tiedoittaminen	32
Karisto, Urho Tilan tai lisämaan perustaminen, teknilliset ja kannattavuusnäkökohdat	38
Linnamies, Olavi Metsämaan tuottoarvon laskeminen	48
Johansson, E. Tilan hinnoittelussa huomioonotettavista näkökohdista...	51
Klemetti, Veli-Kustavi Puuston arviointi tilan hinnoittelussa ja hinnan muodostus tilakokonaisuutta silmälläpitäen	56
Leino, Pentti K. Asutustoimikuntatoimistot, niiden toimihenkilöt ja kenttätöiden järjestely	60
Nieminen, Eero Matkalaskut, päivärahat ja palkkiot asutustoimikuntatoimissa	65
Summary	69

Alkulause

Metsähallitus järjesti jatkokoulutustarkoituksessa joulukuun 10—11 päivinä 1956 valtion maiden asutuskysymystä koskevat luento- ja neuvottelukurssit, joilla luennoitsijoina ja keskustelijoina esiintyivät metsähallinnon edustajien lisäksi ASO:n, maanmittaushallituksen, Keskusmetsäseura Tapion ja metsänhoitolautakuntien edustajat. Näin laajalla pohjalla ei aikaisemmin ole järjestetty yhteistä neuvottelua niiden viranomaisten kesken, jotka käytännössä joutuvat valtion maan asutusta järjestämään. Jotta nämä eri ammattialojen edustajien esittämät luennot ja ajatukset tulisivat yleisesti ja eritoten asutusasioissa kentällä toimivien tietoon, metsähallitus, saatuaan siihen Maatalousministeriön suostumuksen, julkaisee tässä neuvottelupäivillä pidetyn luentosarjan. Julkaisun toimittamisen on metsähallitus jättänyt allekirjoittaneen tehtäväksi.

Helsingissä, metsähallituksessa helmikuun 6 päivänä 1957.

Sulo Linko

Tilojen ja lisämaiden perustaminen valtion maille

T. Marjanen.

Viime aikoina on taas muistettu, että marraskuun 6 p:nä 1936 annettu asetuslaki on yhä voimassa ja maansaantihakemuksia saapuu metsähallitukselle yhä suurempia määriä. Eniten tulee hakemuksia Pohjanmaan piirikunnan alueelta ja sen jälkeen Perä-Pohjolan ja Itä-Suomen piirikuntaan kuuluvista kunnista. Länsi-Suomen piirikunnasta tulee luonnollisesti hakemuksia vähimmin, koska siellä on jäljellä vähimmin valtion maita. Mainittujen maansaantihakemusten käsittelyn yhdenmukaistamiseksi on syytä palauttaa mieleen eräitä oleellisia seikkoja.

Suuresti katsoen puuttuu valtionmaan asuttamisessa suunnitelmallisuus. Niinkin huomattavan väestön sijoituksen, kuin tämä asuttaminen on, tulisi nivelyä valtakunnansuunnitteluun. Kun selvää määrittystä ei ole siitä, mitkä valtionmaan alueet ovat asutettavat ja mitkä jätettävä toistaiseksi kokonaan valtion suurmetsätaloutta varten, muodostuu asutus-toiminta väkisininkin paikalliseksi asutustoiminnaksi etupäässä tehtyjen hakemusten pohjalla. ASO on koettanut ohjata maanhakua ja valtionmaan asuttamista terveellä pohjalla. Niinpä ASO on kiertokirjeessään 20. 11. 1939 n:o 8 asutuslautakunnille antanut mm. seuraavia ohjeita: »————— Kartan avulla voitaisiin hakijoita ohjata tekemään hakemuksensa alueellisesti tarkoituksenmukaisilta paikoilta. Huomioonottaen kulkuyhteydet, ja lisämaan ollessa kysymyksessä, etäisyys talouskeskuksesta ja liittämismahdollisuudet kantatilaan. Täten voitaisiin saada huomattavasti vähenemään sellaisten hakemusten lukumäärä, joissa viljelysmaata anotaan niin etäältä, että yhdysviljelys kantatilan kanssa ilman muuta osoittautuisi kannattamattomaksi. ————— Kun viljelys-tiloja perustettaessa yleensä on pyrittävä yhtenäisiin tilaryhmiin varsinkin tie-, kuivatus- ym. perustöiden takia ja myös tilojen jatkuvaa asumista silmälläpitäen, tullaan sellaiset hakemukset, joissa anotaan perustettavaksi yksinäinen hajatila kauas tiettömälle seudulle, yleensä hylkäämään. ————— Ellei yhtenäisiä asutettavia alueita kunnassa ole, tulisi viljelystilahakemukset kohdistaa ensi sijassa asutuskeskusten ympäristöön ja teiden varsille. ————— asuntotiloja ei anota sellaisilta seuduilta, jotka ovat kaukana hakijoiden vakinaisista työpaikoista. ————— Lisämaan saamisen edellytyksistä on säädetty asetuslain 15 §:ssä. Päävaatimus on, että hakija mahdollisuuksiensa mukaan on rai-vannut tilansa viljelyskelpoiset tilukset kasvukuntoiseen viljelykseen. Ellei näin ole tapahtunut, ei hakemukseen voida suostua. ————— On huomattava, että edellämainittu vaatimus koskee myös metsälisämaan hakijoita. ————— Metsälisämaan hankkimisesta valtionmaasta

on säädetty asetuslain 38 §:ssä. Vaatimuksena on, paitsi 15 §:ssä olevaa määräystä, tilan viljelyskelpoisten alueiden raivausta, että metsälisämaa kotitarvepuunsaantia varten on välttämätön. Sen etäisyys talouskeskuksesta jää yleensä riippumaan yleisistä jako-oloista paikkakunnalla. — — — — Selvitys on niinkään annettava hakijan aikaisemmasta metsänkäytöstä.»

Koska harvat asutuslautakunnan puheenjohtajat näyttävät olevan tietoisia mainitusta kiertokirjeestä, olisi syytä, että ASO:n taholta asutuslautakuntiin lähetettäisiin uudelleen nämä ohjeet. Mikäli asutuslautakunnat saataisiin paremmin ohjaamaan hakijoita, voitaisiin varmaankin välttyä sellaisilta ikäviltä ristiriidoilta, kuin että tilaa tai lisämaata haetaan valmiin hyväksytyyn leimikon keskeltä tai sen ääreltä, mikä aiheuttaa laajojen hakkuusuunnitelma-alueiden rauhoittamista ja häiriöitä metsähallinnon liiketaloudessa. Tällaisissa hakemuksissa ei ole ajateltu tilojen jatkuvaa elinkelpoisuutta ja kotitarvepuun saantia, vaan hakemuksen on sanellut hetkellisen voiton tavoittelu.

Mutta koska metsähallitus määrää asutussuunnitelmien teosta valtion maille, on aluemetsänhoitajien ja piirikuntakonttorien syytä tarkoin kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin.

Kaikki metsähallitukselle saapuneet maansaantihakemukset lähetetään aina asianomaiselle aluemetsänhoitajalle tiedoksi ja lausunnon antamista varten. Mainittuja lähetyksiä seuraa monistettu ohjekirje, jonka määräyksiä yleensä onkin noudatettu. Useista lausunnoista kuitenkin edelleen puuttuu hakemuksen numero ja vuosiluku. Muutama aluemetsänhoitaja käyttää jatkuvaa numerosarjaa ja vain vuosiluku muuttuu, kun tarkoitus on, että joka vuosi aloitetaan ykkösestä alkavalla sarjalla. Yhtenäisyyden vuoksi olisi kaikkien merkittävät hakemukset samalla tavalla, siis kullekin vuodelle oma numerosarjansa. Melko usein puuttuu haetun alueen paikan määrittely hakemuksen etusivulta, vaikka ohjekirjeessä siitä erikoisesti mainitaan.

On todettu, että useat lisämaan hakijat esittävät puutteellisia tietoja jo omistamiensa tilojen pinta-aloista tai oheistavat vain yhden maarekisteriotteen, vaikka omistavat useita pientiloja. Tämän asian tarkistamiseksi ovat muutamat aluemetsänhoitajat hankkineet asianomaisen kunnan taksoituslautakunnalta todistukset ko. hakijan maanomistussuhteista, ja tämä onkin nopea ja suositeltava tapa.

Erityisesti on otettava huomioon asutusmaa-aluevaraukset, jotka käytännössä johtavat osittaiseen hakkuukielttoon. Metsähallitus on näet kirjeellään 26. 1. 1955 n:o 9 043 lähettänyt kaikille piirikuntakonttoreille ja aluemetsänhoitajille jäljennöksen maatalousministeriön kirjeestä 19. 1. 1955 n:o X 659, jolla kaikenlainen hakkuu kielletään alueilta, joita on haettu v. 1936 AL:n mukaisesti. Hakkuulta rauhoitus on voimassa siihen asti, että hakemus on joko johtanut asutussuunnitelman tekemiseen tai on tullut hyljättyksi. Tämän vuoksi on tärkeätä, että aluemetsänhoitajat ovat tietoisia ko. alueista ja niiden sijainnista, koska on sattunut, että jo myyntikuulutuksessa olleita leimikoita on jouduttu siitä poistamaan, ja jo leimaus ehdotuksia laadittaessa ovat haetut alueet huomioitavat, jotta hankaluuksilta ja turhalta työltä säästyttyisiin.

Vielä huomautetaan, että tiloilta ja lisämaita ei saa hakkauttaa valtiolle pidätettyjä arvopuita ennen ko. toimituksen vahvistamista. Useassa

tapauksessa voisi metsähallinnon kannalta olla edullista sisällyttää läheisiin puutavarahankintoihin ja hakkuihin asutustiloilta valtiolle pidätettävät arvopuut jo ennen asutustoimituksen vahvistamista, mutta on huomioon otettava, että niin kauan kuin toimitus on vahvistamatta, ei ole varmuutta siitä, että valtiolle pidätettävien arvopuiden määrä sellaisenaan pysyy. Ei riitä sekään, että metsänhoitolautakunta on puoltavan lausuntonsa leimauksesta antanut. Metsähallitus on joutunut lukuisat kerrat antamaan selityksiä asutettavien tekemien valitusten johdosta arvopuiden hakkuusta ja poisviemisestä.